

De færøske Kul-Interes- ser, som et fransk Selskab ejer, kan nu erhverves for Danmark.

Prisen er 100,000 Pund Sterling.
— Ved Overtagelse af de franske
Koncessioner vil Kullene kunne
brydes paa langt gunstigere
Vilkaar end for.

I indviende Kredse er man for Tiden stærkt optaget af Spørgs-
maalet *de færøske Kul*. Man
erindrer endnu, at der under
Krigen blev brudt Kul paa de
den danske Stat tilhørende Jor-
der paa Suderø, men at man
opgav Forsøgene, da Kultilfors-
lerne andre Steder fra igen blev
normale. Siden har den Opfat-
telse været almindelig, at Kul-
lene paa Færøerne ikke havde
en Brændselsværdi, der stod
Maal med andre Kul. Det var
imidtødt af helt andre Grunde,
man hørte op med Brydningen.

Ekspertter siger god for Kullene.

Ekspertter har undersøgt Kul-
lene og sagt god for dem, og
naar der ikke kom noget ud af
de første danske Forsøg paa at
bryde de færøske Kul, var
Grunden den, at man kun
havde Adgang til at bryde paa
et Sted, Præstefjeldet, hvor
Transport- og Afskibningsfor-
holdene lagde sig i Vejen for
gunstige Resultater. Kullene
skulde indlades i Skibene i
Kvalbø Fjord, der er vanskeligt
tilgængelig, næsten umulig at
besejle, fordi Storm og Strøm
der har frit Spil. Paa gunstigere
beliggende Steder kunde man
ikke bryde Kullene, fordi langt
den største Del af de kulhol-
dige Omraader ejes af et fransk
Konsortium La Société minière
des Iles Feroë. Den franske
Grev d'Ornanot, der stiftede
dette Selskab, erhvervede de
nødvendige Koncessioner alle-
rede i 80erne. Mod en kontant
Betaling én Gang for alle har
det franske Selskab af Grund-
ejerne paa Suderø købt Rettig-
hederne til, indtil Aar 2000, at
udnytte de Arealer, i alt 2700
Hektarer, hvor Kullejerne findes
— og hvor der for Resten ogsaa
findes ildfast Ler. Kun det lille
Terræn ved Præstefjeldet købte
Konsortiet ikke.

Det franske Konsortium vil sælge.

Nu er der imidlertid sket det,
at det franske Konsortium, hvis
oprindelige Deltagere er døde,
har erklæret sig villigt til at af-
hænde sine Rettigheder for i alt
ét Hundrede Tusind Pund Ster-
ling. Konsortiet har, som nævnt,
Terrænet indtil Aar 2000, og de
af den danske Stat erhvervede
Koncessioner, der omfatter Ret
til Brydning af Kul, Ler, Kob-
ber og Jern, gælder indtil 1.
April 1984.

Dersom de franske Rettighe-
der nu erhvervedes for danske
Hænder, vilde den naturlige
Havn for Indskibning af Kul-
lene blive Transisvaag Havn,
hvor Besejlingsforholdene hele
Aaret er gunstige. Kullene vilde
da kunne brydes med ganske

anderledes Udsigt til Held end
ved Kvalbø.

Kullejerne paa Færøerne er
for det franske Konsortiums
Regning blevet undersøgt af den
engelske Mineingeniør P. A.
Thomas, af den svenske Mine-
ingeniør von Post og af Eng-
lænderen M. Aubrey, der leder
Kulminer i Syd Wales. De har
opholdt sig i længere Tid paa
Suderø, og paa Grundlag af
deres Rapporter har den eng-
elske Geolog og Mineingeniør
Percival Fawler, der er Medlem
af Londons geologiske Selskab,
udarbejdet en Rapport, der
bl. a. udtaler: Det er af den
største Betydning at bemærke,
at ingen af de Ingeniører, der
har foretaget en komplet Under-
søgelse af disse Kullejer, nogen-
sinde har ytret Tvivl om deres
Udstrækning eller Værdi.

Kvalitet mellem Derbyshire Kul
og Lothian Singles.

Af Rapporterne fremgaar i

øvrigt, at der over Havets Over-
flade findes fra 120 til 200 Mil-
lioner Tons Kul, og de er saa-
ledes beliggende, at de kan
brydes uden Pumpeanlæg. Der
findes i Lejerne to Slags Kul,
Glanskul og Matkul, og for
Glanskullenes Vedkommende
har den tyske Professor Aufhäuser
foretaget en Analyse, hvorefter
det fremgaar, at Suderø Kullene
i Kvalitet ligger imellem eng-
elske Derbyshirekul og skotske
Lothian Singles.

I Sverige er man i vid Ud-
strækning begyndt at anvende
skaanske Kul, hvis Kvalitet af-
gjort ligger under Suderø-Kul-
lene, og til Norge blev der fra
Svalbard afskibet 215,000 Tons
Kul i Fjor. Det er da et Spørgs-
maal, om man ikke fra dansk
Side burde gribe til og erhverve
det franske Selskabs Rettigheder,
nu da der er en Mulighed for
at kunne bryde de færøske Kul
paa langt gunstigere Betingelser
end hidtil.

HAVNAR TELVINGARFELAG

1923 — 18. APRIL — 1933

»Tað er gamalt í Føroyum at
leika talv. Frá avgamlari tíð
hefur hesin leikur verið iðkaður
her á landi. Soguligar keldur
siga frá, at talv hefur verið
leikað á Íslandi í 12. öld, og tí
kann ætlast, at leikurin hefur
verið kendur her í Føroyum,
ið hvussu er, um somu tíð.
Higar eins og til Íslands kom
talvið frá bretska oyggjunum.

Eftirsíðan hefur talv verið
leikað her á landi til gamans
og skemtunar ætt undan ætt.
Vanligt var í føroyskum bóndá-
húsum, at talvborð við fólki
stóð í glasstovuni, og bóndin
hevði oftast sjálvur skorið fólkið
og gjort borðið.

Føroysk talvfólk eru eyðkend.
Útskurðurin er sera einfaldur,
men hefur eyðkent snið, og
hetta sniðið hefur ivaleyst upp-
runa sín langt afturi í tíðini.
Sama talvfólkasniðið er funnið
á Herjolvsnesi í Grønlandi, har
útgrevsturin hefur drigið upp í
ljósmála so mangar lutir frá tí
gomlu búsetingini.

At tað hefur verið vanligt at
leika talv í miðöldini, siggja vit
til dæmis av kvæðunum. Tað er
ofta, at talv verður umrøtt:

»Sit tú heldur her við frið
og leika við mær í talvi,
Jáki kongur dóttur eigur,
so sterk við trøllskum alvi.«
(Sjúrðarkvæði: Brynhild.)

»Frætti tað Flóvin Benadiktsson,
hann sat á búnum talvi:
deyður er harri Hermann,
so reystur drongur av alvi.«
(Flóvin Benadiktsson.)

Hetta prógvar, at monnum
tókki gaman at leika talv. Tá
mundi ikki vera so mangt at
stuttleika sær við innanhýsis, og
telving elvdi — eins og ítróttir
— kappingarhug hjá monnum.
Sum áður sagt, hefur talv
verið leikað í føroyskum bónda-
húsum frá gamlari tíð, men tað

er nú fyrstani, at menn hava
tikið seg saman og fírt telv-
ingarfelag við tí í hyggju at
vekja hug hjá fólki fyrri hesum
leiki, sum er andlig ítrótt, ið
stimbrar og mennir.

Fyrsta føroyska telvingarfelag
man ivaleyst vera *Havnar Telv-
ingarfelag*, sum nú í dag fyllir
10 ár.

»Havnar Telvingarfelag« hefur
á mangan hátt nørt um ansin
fyri telving. Tað skal tað hava
góða tøkki fyrri; tí hugnaligari
og betri leikur er varla til. Og
tá tað fyrri langari tíð síðan
er sannað, at telving mest av
øllum kerugreinum lærir fólk at
huga og við gloggum eyga
siggja rætt, so kunnu vit ikki
annað enn gleða okkum yvir
henda sálarliga góða ítrótt, sum
nú mennist aftur í Føroyum.

Jú yngri ein er, tá ið hann
byrjar at telva, tess betri er
tað fyrri hann; er heilin ikki
fulltrúskaður áður, so trostast
(útvíktast) hann tá skjótari,
meira og betri.

Telving hefur tað eisini við
sær, at hon síðar leikarnar; tað
kann næstan siggjast av
framkomu teirra ímillum manna,
at teir telva.

Ommur lond hava sæð henda
mikla týðning, sum telving
hefur. Soleiðis kann nevast, at
hon er fóst grein í skúlum
Russlands, í mongum skúlum
Týsklands og í mongum øðrum
londum. Og telving er eisini
komin í ymsar skúlar í Dan-
mark.

Tað gleðiliga er eisini hent
her í Føroyum, at hitt almenna
byrjar at siggja týðningin av
telving. Soleiðis hevur býráðið í
Havnini peningaliga stýðið
»Havnar Telvingarfelag« í ár og
ger tað óivað eisini í framtíðini;
sjálvsagt er tað býnum mangar

ferðir lætlari heldur enn at seta
ein slíkan lærara í skúlan, um
tað einaferð verður alment
ynski.

»Havnar Telvingarfelag« hefur
tey seinastu árin havt kapp-
telving við Vejle og Keypmanna-
havn — tvey tólv við hvønn
býin. Hesi tólv hava bæði —
frá byrjun at enda — verið
sýnd alment í Hans Danielsen
kjótbúð. Og ikki kann sigast
annað, enn at ansurin fyri
teimum var mikil; tí allan
dagin — árið í kring — stóð
fólk har og skoðaðu tey. Og
ofta var tá mikil orðadráttur
um, hvat ið gerast skuldi og
best var fyrri talvfelagið og Fø-
royar. »Havnar Telvingarfelag«
vann bæði móti Vejle og tapti
híni tvey.

Pengaliga sterk felag stýðja
eisini telving. Soleiðis kann
nevast, at »Store Nordiske«
einaferð lænti »Havnar Telv-
ingarfelag« stóðina frá kl. 9 á
morgni til kl. 3 um náttina
kostnaðarlest til ein radiokapp-
leik við Bergen. (Longsta tíð
millum hvørt telegrammið vóru
3 minuttir).

Vit takka »Havnar Telvingar-
felagi« hjartaliga fyrri hesi 10
árin, tað hevur virkað her í
Havnini, og ynskja tí alt gott í
komandi framtíð. *Borgari.*

„Det borende X“ død i Horsens Statsfængsel.

Død af Lungebetændelse, efter at
Fængselsopholdet havde undergravet
hans Helbred.

Den før saa meget omtalte
Frugthandler Framlev — Det
borende X — er død paa Hor-
sens Kommunehospital.

Framlev afsonede 8 Aars Tugt-
husstraf, og han havde indtil
for et Aar siden haft et nogen-
lunde godt Helbred, men da
han var et udpræget Friluftsmen-
neske, blev han hurtigt
mærket af Manglen paa frisk
Luft, og det sporedes i hans Ud-
seende. Han blev angrebet af en
Nyrelidelse, som var meget ge-
nerende for ham. Han fik Diet-
kost, og for nogen Tid siden
blev han indlagt paa Statsfæng-
slets Sygehus. For et Par Dage
siden gik Nyrelidelsen over til
Lungebetændelse, og i Gaar
Morges beordrede Fængselslægen
Framlev overført til Horsens
Kommunehospital. Men Lægerne
paa Hospitalet kunde ikke redde
hans Liv. Lægerne foranledigede
at Framlevs Paarørende fik Bud
om, at han laa for Døden.

Døden indtraadte i de tidlige
Morgentimer. Framlev havde
veret bevidstløs siden i Gaar
Eftermiddags, og han havde for-
mentlig ingen Anelse om, at
han skulde dø.

I Fængslet havde Framlev
veret beskæftiget i Fællesarbej-
stuerne, og det fortælles, at han
var en flink, skikkelig og om-
gængelig Fange, som flere Gange
havde ndtalt, at naar han ende-
lig engang slap ud, vilde han
føre et nyt og bedre Liv, han
skulde aldrig mere være Det
borende X.

Liget vil formentlig blive ført
til København.

Den 30. April 1931 faldt der i
en tidlig Morgentime et Par
Skud udenfor Posthuset i Rah-
beksallé. Skudene blev affyrede
af Framlev, der var blevet over-
rasket af et Par Betjente, da
han undersøgte Mulighederne
for at begaa et Indbrud, hvilket
altsaa ikke lykkedes.

Efter en lang Kamp blev han
ført til Politistationen paa Fre-
deriksberg, hvor han overraske-
de Politiet med at oplyse, at
han var Det borende X.

Ved Undersøgelsen af hans
Forhold oplystes det, at han til
daglig levede som Frugthandler
i en Kælderbutik paa Vesterbro-
gade, hvor han var meget vellidt
af Kunderne. Tidligere havde
han været gift, men han levede
nu skilt fra sin Hustru og deres
voksne Børn.

Framlev, der ved sin Død var
52 Aar gammel, begyndte sin
Tyvevirksomhed i 1916. Han
begik da Indbrud i et Sagfører-
kontor i Vendersgade, og alle-
rede ved dette første Indbrud
brugte han den Boremetode,
der gav ham Navn. Senere
samme Aar begik han Indbrud
i Indenrigsministeriets Kodkon-
trol, hvor han dog ikke havde
noget større Udbytte, men hvor
han nær var blevet fanget. Han
klarede sig imidlertid ved at
true med en Revolver, og han
var altid senere bevæbnet, naar
han gik paa sine natlige Even-
tyr.

Saa var der Ro om ham, til
han i 1919 indledede sin store
Periode.

I November Maaned stjal han
53,000 Kroner ved et Indbrud
paa Holbæk Postkontor, og han
startede derefter en Frugtfarm,
hvorfor han holdt sig i Ro til
5. Marts 1921. Han brød da ind
paa Roskilde Toldkontor, hvor
han havde et Udbytte paa 20,000
Kroner. Næste Gang var 14. De-
cember 1922, da han paa Fre-
deriksberg Amtstue stjal 22,000
Kroner.

Der faldt nu Ro over ham til
15. Marts 1928, da han brød ind
paa Ringsted Postkontor, hvor
han tog ca. 3000. 3. November
samme Aar havde han paa Hel-
singe Postkontor et Udbytte paa
godt 6000 Kroner. 9. Maj 1929
brød han ind paa Vordingborg
Posthus, hvor hans Udbytte var
15,000 Kroner. Det største Kup
efter den Tid gjorde han ved et
Besøg i Helsing Sparekasse
den 19. Januar 1930. Han tileg-
nede sig her 19,500 Kroner.
Samme Nat besøgte han Helsing-
inge Postkontor, men her var
man blevet klog af Skade, der
var ingen Kontanter.

Foruden disse store Indbrud
rundt om paa Sjælland har han
begaet et paa Middelfart Told-
kontor i 1919, hvor han stjal
6000 Kroner, og et Indbud samme
Aar i Odense Toldkammer,
hvor han stjal 1350 Kroner.
Desuden har han begaaet langt
over en Snes mindre Indbrud i
København, inden han blev
stoppet i Rahbeksallé.